

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro}. 143.

12. Grudnia 1821.

Wiadomości kraiove.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd krajowy po-
dał do umieszczenia następujący

O k ó l n i k :

Względem sekty tak zwanych Węglarzy (Car-
bonari.)

Jego C. K. Mość, celem ostrzeżenia swoich wiernych poddanych o powszechnie szkodliwych nankach i zwodnictwie sekty tak zwanych Węglarzy (Carbonari), którzy niegodziwości swoje w części krajów Włoskich rozpościerali, raczył najłaskawiej rozporządzić, aby równie zbrodnicze, iak dla kraju niebezpieczne tego zgubnego towarzystwa zamiary, które wreszcie iak ze siedztwa w tej mierze przedsięwziętego okazało się, wszystkim członkom od naczelników tej sekty objawiane nie bywały; ku powszechnej każdego wiadomości ogłoszone zostały.

W połączeniu się Węglarzy stanowiącą tendencją jest obalenie i zniesienie istniejących Rządów.

A iako samo z siebie rozumie się, że każdy o tym celu wiedzący, jeżeli pomimo tej wiadomości do rzeczonych Węglarzów towarzystwa przystąpił, stosownie do §. 52 Ustawy karney o zbrodniach, zdrady Stanu stał się winnym, lub jeżeli podług brzmienia §§. 54 i 55 tejże Ustawy karney, gdy iak o celu tej sekty wiedząc, dalszym oney postępowaniem nie przeszkadzał, lub członków iey donieść omieszkał, zbrodni tej stał się współwinnym, i na karę w tej mierze prawem oznaczoną zasłużył, tak podobnie od dnia obwieszczenia niniejszego Okólnika, nie może się nikt niewiadomością o celu sekty Węglarzów uniewinniać, a zatem, ktokolwiekby od tego czasu do rzeczonych towarzystwa przystępował, lub odtąd iego postępowaniu przeszkadzał, albowet iego członków donieść zaniedbywał, sądzony będzie podług oznaczeń Ustawy karney o zbrodniach §§. 52, 53, 54 i 55, które w zupełnej treści swojej, poniżej są umieszczone.

Podobnie §. 56 pomienionej Ustawy kar-

ney, względem przypadków, gdzie donosicielowi lub odkrywającemu zbrodnie tego rodzaju, uwolnienie od kary i zachowanie sekretu zapewnione są; także względnie towarzystwa Węglarzy zastosowany być ma, dla czego tenże w zupełnym swoim texcie dla każdego wiadomości umieszcza się.

We Lwowie dnia 24. Listopada 1821.

(Podpisy).

§. 52. Zbrodnią zdrady głównej (Stann) popełnia każdy:

- a) kto osobiste bezpieczeństwo panującego narusza,
- b) kto przedsięwzięcie krok, w zamierzeniu gwałtownego przeobrażenia Rządu publicznego, albo ściągania, lub powiększenia, na kraj niebezpieczeństwa zewnętrznego, bądźby to jawnie się lub skrycie stało; przez pojedyncze osoby, lub przez spisek knowaniem, poradą, własną czynnością, porwaniem się do broni, albo i bez rzucenia się do oręża, udzieleniem prowadzących do tego sekretów i układow, poduszczeniem, zaciąganiem do współnictwa, śpiegowaniem, wspieraniem, lub jakkolwiek czynnością do tego zmierzającą.

§. 53. Na tę zbrodnię chociażby wcale nieuskutecznioną, ale tylko knowaną była, kara śmierci przeznaczona jest.

§. 54. Kto by snadno i bez własnego niebezpieczeństwa mogąc zatamować szerzenie się zamachów na zdradę główną, tego rozmyślnie uczynić zaniedbał, stał się współnikiem zbrodni i karany będzie najcięższem więzieniem dożywotniem.

§. 55. Także iako współnik ma być uważany ten, kto by winowaycę zdrady głównej, sobie wiadomego, Zwierzchności rozmyślnie nie doniósł, jeżeli się z okoliczności nieokazywało, iż dla nieodniesienia takowego, żadnych szkodliwych skutków, obawiać się nie było powodu.

Takowy współwinnny ciężkiem więzieniem dożywotniem ukarany będzie.

§. 56. Kto by w związku tajemne za cel zdradę główną mające a w punkcie drugim w §.

X

5z opisane, wdał się, a później jednak żądać swego kroku, o członkach tego spisku, ustawach, celu i zamachach w tym czasie, gdy jeszcze ukryte były i szkodzie się zapobiedz mogło, Zwierzchności doniósł, takiemu zabezpieczeniu się tem prawem od kary zupełnie uwolnienie i zamilczenie uczynionego doniesienia.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Z Londynu z d. 16. Listopada. — Następniaca wiadomość nadeszła tutaj rano do kawiarni Lloyds. Odebraliśmy tu względem zajęcia Limy przez powstańców różne szczegóły, które intro ogłosimy. Doniesienia te zawierają, iż stanęło zawieszenie broni na 18 miesięcy i że mianowano Deputowanych, którzy udadź się mają do Hiszpanii dla rozpoczęcia układów o niepodległość Limy. Tymczasem utworzyło się stronnictwo i przemogło, aby otworzyć bezwarunkowo Jenerałowi San Martin bramy miasta. Stronnictwo temu przeciwnie zda się, że było słabe. Miasto doznawało niedostatku żywności i to jest bezpośrednią przyczyną onegoż poddania się.

Wyciąg z listu Agentów Lloyds w Buenos-Ayres datowanego d. 4. Września.

List odebrany tutaj w d. 2. t. m. datowany w St. Jago de Chili d. 13. Sierpnia popołudniu o godzinie 1, przywieziony przez szonera Montezuma z Callao wraz z listami urzędowemi, zawiera, że Jenerał San Martin opanował Limę przemocą.

Lima Stolica Peru, źródło złota Hiszpanii ma około 52000 mieszkańca. Kościołów jest tam 40 a 20 klasztorów, Franciszek Pizaro założył je roku 1535. Przed wielkiem trzęsieniem ziemi zaszedł w d. 28. Października 1746, było to miasto wielkie i mocno zaludnione.

Francya.

Król przyjmował w d. 17. Listopada życzenia swojej rodziny i dworu iako w dniu narodzin a w roku 67 życia swojego.

Monitor z d. 20. Listopada zawiera Królewskie rozporządzenie, które z pomiędzy pięciu kandydatów przedstawionych Królowi przez Izbę Deputowanych mianowicie (P. Ravez, de Villele, Corbieres, de Bonald, de Vaublanc) P. Ravez mianowany jest Prezesem na terażniejsze posiedzenie.

W Izbie Deputowanych ukończono na d. 29. wybor Wice-Prezesów. PP. Corbieres, de Bonald i de Vaublanc najwięcej mieli za sobą głosów na tę godność i stosownie do tego (wraz z P. de Villele) ogłoszeni zostali

Wice-Prezesami tak, że tego roku właśnie czterech innych kandydatów na godność Prezesów mianowanych zostało Wice-Prezesami.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 20. z. m. przystąpiono do mianowania czterech Sekretarzy na terażniejsze posiedzenie. Zupełna większość głosów przy powtórnym obliczeniu (podczas pierwszego bowiem nikt nie miał większości) okazała się za PP. Bethisy i de Kergorlay i według tego ogłoszeni zostali Sekretarzami. Po nich mieli najwięcej głosów PP. Cornet d'Incourt, de Vandoeuvre, Castelbajac i Hay z pomiędzy których przystąpić miano dnia następującego do losowania dla obsadzenia miejsc dwóch Sekretarzy. — Prezes odczytał Deputowanego Barona Martin (de Gray) list, w którym z powodu swego słabego zdrowia prosi o uwolnienie siebie iako członka Izby.

Od lat pięciu pociągnięto w całym Królestwie do różnych Sądów następującą ilość osób:

	badano ogólnie	osądzono		uwolniono
		na śmierć	do robót lub na karę więzienia	
1816	9890	414	6807	3083
1817	14116	558	9431	4715
1818	9722	524	6712	3010
1819	8202	311	5476	2726
1820	8011	304	5202	2809

Rossya.

Z Wilna d. 16. Listopada v. s. — Wielki Xiążę Jmć Mikołaj Pawłowicz, przybył tu d. 12. t. m. wieczorem około godziny 7mej, i stanął w przysposobionym dla siebie pałacu, zwyczajnem mieszkaniu Gubernatorów cywilnych.

Podług gazety Senackiej z d. 5. Listopada ukazem najwyższym J. C. M. do Rządzącego Senatu pod dniem 18. Lipca, na prośbę Hrabiny Rzewuskiej,znaczona została osobna Kommissya; dla urzędzenia iey interessów i zapokoienia kredytorów.

Wedle ukazu J. C. Mości, Rządzący Senat słuchali przedstawienia P. Ministra Skarbu: Po doysciu wiadomości o złym urodzaju zboża w Gubernii Tambowskiej i o środkach potrzebnych do zabezpieczenia żywności dla tamecznych mieszkańców, Komitet PP. Ministrów w dzienniku d. 7. Czerwca, najwyżey potwierdzonym d. 26. Lipca terażniejszego 1821. roku między innemi postanowił: Ażeby staranie

o włościach skarbowych we wszystkich zdarzeniach należało bezpośrednio do obowiązków Izb Skarbowych i Wice-Gubernatorów w tej samej rozciągłości, jak w majątkach udziałowych obowiązek ten włożony jest na kantory udziałowe i ich zarządców. O niechybnem wykonaniu przez Izby Skarbowe, ekspedycje Skarbowe, i Wice-Gubernatorów tego, Najwyżey potwierdzonego postanowienia Komitetu P.P. Ministrów, zaleciwszy P. Minister Skarbu wszystkim Izbowi Skarbowym i ekspedycyom, doniósł o tem i Rzadzającemu Senatowi. Rozkazali: z wypisaniem takowego przedstawienia P. Ministra Skarbu, postać dla wiadomości do wszystkich Rządów Gubernialnych, Władz, do woyskowej Kancellaryi woyska Dońskiego i do Gubernatorów Cywilnych ukazy, również przez ukazy uwiadomić P.P. Ministrów, Wojskowych Jenerał-Gubernatorów, Jenerał-Gubernatorów, Wojskowych Gubernatorów zarządzających cywilnymi sprawami i Naczelników miast. Dnia 15. Października 1821. r.

Tegoż dnia (16.) przybył do Czernihowa Naczelnik sztabu 1go woyska, Jenerał-Adjutant J. C. M., Baron Dybicz, a d. 17. oglądał stojące tu trzy kompanie pieszego pułku Mohilewskiego i oddział wzorowy; poczem wyjechał na trakt Kijowski.

T u r c y i a.

O to jest następująca tresć najnowszych wiadomości z Konstantynopola z d. 10. Listopada (umieszczonych w Dostrzegaczu Austryjachim):

»W dniu 1. t. m. Reis Efendi, Hamid Bey, złożony raptownie ze swojego urzędu i wysłany do Siwas (w małej Azji). Sadih Efendi, który pierwey pod Salih Dszanib Efendi był Pod-Sekretarzem Wydziału Spraw Zagranicznych (Ameddszi), a później sprawował urząd Bajuk Teskeredszi (Pierwszego Referendarza prośb) otrzymał jego miejsce. Hadszy Salih Efendi, Członek Wydziału Ministeryjalnego został mianowany pierwszym, Atif Efendi zaś drugim Referendarzem prośb. Wnet potem, w d. 3. zaszła odniana w Ministeryium Skarbu. Pierwszy Defterdar, Jussuf Efendi, ma dozór nad Mennicą, a terazniejszy Sarbchane Emimi (Nadzorca Mennicy), Attah Efendi, otrzymał miejsce Defterdara. W tym samym dniu oddalony także został ze swojego urzędu Nadzorca arsenału, a członek Wydziału Skarbowego, Mustafa Efendi, mianowany został Dszebechane Emimi (Dozorcą Arsenatów).

Pod tenże sam czas zaszły w Wielkorządztwach następujące odmiany: Seid Erib Ah-

med Efendi, były Minister Spraw Wewnętrznych, wyniesiony do godności Baszy trzech buńczuków, wysłany do Nikhe, wraz z władzą Jeniszera i Kirszhera w Azji mniejszej; poprzednika jego, Ismail Baszę, ścięto za zdradę i porozumienie się z Depedelenli Ali Baszą. Były Wielkorządca Saloniki, Jussuf Basza, syn Ismail Beja z Seres, przeniesiony do Magnezji, niedaleko Smirny; Ebołobut Mahommed Basza zaś powołany na Wielkorządcę do Saloniki.

»W d. 22. Października pokazała się znowu flota Turecka przy Dardanellach, wraz z eskadrą Kapudana Beia, który od kilku miesięcy krążył przy brzegach Albanii i Prewezy, i walczył z buntownikami; tudzież z eskadrą Baszy Egiptu, pod rozkazami znanego Ali Ismaila Gibraltar i eskadrą Algierską. Cała ta flota (o której nie potwierdza się, aby zimować miała w Sada, porcie wyspy Kandyi) składa się ze sześćdziesiąt żagli, i miała z sobą więcej, jak trzydzieści okrętów kupieckich uzbrojonych, zabranych Grekom w zatoce Lepantu. Naczelný Wódz, Kapudan Ali Bey, wezwany niezwłocznie wraz z obudwoma innemi dowódcami Egipskim i Algierskim stawił się u W. Porty dla zdania spraw W. Wezyrowi względem siły zbroiny powstańców i stoczonych z niemi potyczek. Z tutejszego arsenału posetają wiele drzewa na budowę okrętów i zapasów wojskowych, wraz z żywnością i amunicją do Dardanellów, aby uszkodzone podczas krążenia okręty do dobrego przyprowadzić stanu, i wszelkiemi opatrzyć potrzeby. Fregata, korweta i bryg stojące dotąd na kotwicy w Bujukderze powróciły znowu do arsenału, gdzie uzbieraiają do wyścia pod żagle okręt dwóch pokładowy, którego przeznaczenie nie jest wiadome; iak się zdaie wszystkie okręty potączą się z tą flotą przed Dardanellami.

»Od końca Września, w którym to czasie brygantyna il Macedone, pod Kapitanem Bergamin, przybyła do tutejszego portu pod banderą Rossyjską kupiecką, widzieliśmy z rozkoszą i innych żeglarzy Rossyjskich przybywających z Odessy. Opatrzeni od W. Porty chętnie potrzebnymi firmanami udali się w dalszą podróż na morze śródziemne. Pokazanie się tych okrętów, iako dowód spokojnych stosunków między obudwoma Mocarstwami, sprawiło przyjemne wrażenie w tutejszey Stolicy.

»Z Multan przyprowadzono tutaj powstańców wziętych w niewzię przy zdobyciu zam-

ku Sek. Trzydziestu dwóch, ścięto wczoraj po południu w różnych dzielnicach miasta i przedmieściach, Kapitana Formaki zaś w głównej ulicy Pera.«

»Z Kanea (na wyspie Kandyi) bardzo smutne dochodzą wiadomości dla Władz Tureckich względem położenia i stanowiska tamecznych powstanców.«

»Z Kurdystanu otrzymano wiadomości o wtargnięciu Persów w prowincje Tureckie. Wojsko Baszów wysłane na granicę uderzyło początkowo mocno i skutecznie; atoli korzyści te znikły, gdy Xiążę wojowniczy Kermanszah Mohammed Ali Mirza (najstarszy syn Szacha Perskiego), nadsięgnął z świeżym korpusem wojska 12,000 ludzi, i zmusił Turków do ucieczki. Persowie opanowali twierdzę Toprak Kaleh, i zagrażają miastu Erzerum z jednej, a Bagdadowi z drugiej strony. Daud Basza, Wielkorsządzca Bagdadu, Bassry i Szehrsol, żądał posilków. Do tego złego i obawy wojny przylączyła się w Bagdadzie przyniesiona tamże z Indyi choroba, zwana: *Cholera morbus*, która w ostatnim czasie szczególnie w Basry wiele ludzi sprzątnęła.«

»W. Porta za wybuchnięciem rozruchów na granicy Perskiej zagrabiła wszystkie towary znajdujących się tu kupców tego Narodu, zapieczętowała ich magazyny, kupców zaś i innych poddanych Perskich uwięziła. Tutejszy Ajeńt rodziny Czappan Oglu, Hadszi Mustafa Bei, ma być mianowany Kommissarzem likwidacyjnym roszczeń Tureckich i innych poddanych do wspomnianych kupców.«

»Wiadomości z Berut (w Syrii) z d. 13. Września mówią o powstaniu Maronitów z Castrovanu, Dszebail, Batron, Dszubbe i Bszarraï, przeciwko swojemu Rządcy, Emir Biscur, któremu wzbraniają się oddania zwyczajnych podatków. Emir Biscur udał się do Dszebail dla otworzenia układów z buntownikami, atoli mieszkańcy uderzyli nań i zmusili go do ucieczki. Trzech Emirów chwyciło się strony powstanców i niebawmie cały kraj wystawiony był na zniszczenie Druzów. Później miało się udać Emirowi Biscur, że ujął sobie umysły i zagodził debrowolnie spory.«

»W Stolicy i iey okolicach, pomimo pojedynczych bezprawiów zabobonnego pospółstwa, które naysurowiey Rząd karze, panuje zupełna spokójność. Dwa pożary, wybuchłe w ostatnich dniach, jeden w Skutari, drugi w Konstantynopolu blisko meczetu Sulta-

na Mohammeda ugaszono wnet i nie pociągnęły one żadnych skutków niszczących.«

Oto są najnowsze wiadomości z Morei i Epiru aż do połowy Października:

»Grecyja jest ciągle widownią krwawych i okrutnych wypadków. W Tessalii dowódzca Grecy, Odysseus, podług iego własnych doniesień musiał staczać zacięte boje przeciwko Omarowi Baszy i innym wodzom Tureckim. W wozach Termopilskich zaszła potyczka, w której utracić mieli Turcy 200 ludzi w zabitych, a później w drugiej pod Zeitun 400 w zabitych, 200 w niewolę wziętych i 500 koni wraz z kilka działami.«

»W dniu 4. Października zdobyli Grecy Trippolizę i całą ludność tego miasta nieszczęsnego, same nawet kobiety i dzieci nie wyłączając, wycięli.«

W okolicy Wonicy w Albanii zaszły zacięte potyczki. Ostawiony rozbojnik gościńcowy i morski Passano, który od niejakiego czasu połączył się z powstańcami, zniewolif Kapitana Greckiego Zunga, do założenia szanców między Wonicą i Staphilaki, w stanowisku mocnem, aby przerwać związki między zatoką Arty i Prewezy. Odział 1000 ludzi Turków pod Agą Bekir i Mustafą wysłany został z Arty dla opanowania tych szanców; udało się mu to i tym sposobem zniesiono oblężenie Arty; poczem zamknęli znowu Grecy Arte; lecz w d. 21. i 22. Września Baszowie Izmail i Hassan w 3000 ludzi uczyniwszy wycieczkę odparli oblegających.

Naczelný dowódzca Turecki Chorszyd Basza uspokoił o siedem mil od Janiny zbuntowane miasto Zagory. Wodz ten kupnie zapasy wojenne, na których mu zaczyna zbywać, za iakąbądź cenę.

Wszyscy Naczelnicy Grecy wiedący wojnę w owych okolicach byli dawniey w związkach z Ali Baszą Janiny; między nimi są ieszcze iego dawni towarzysze wojenni i rozbojów Zunga, Vernachiotti, Coraissi, Jannachi. Miasta i wioski Libovo, Depedelen, Jeccheli, Colonia, Cardicci, Piscopi, Dervidszian, Koransi, Dissopoli i. t. d. zaludnione iego stronnikami częścią Grekami częścią Turkami, którzy zebrali iaz 6000 ludzi, aby wraz z Suliotami i Tureckimi Albańczykami (renegaci Grecy, których przodkowie około przed sta laty przeszli do religii Mahometa) dadz posilkę Alemu Baszy przeciwko Chorszyd Baszy.